

Motivation for tildeling af Henning Larsens Legat til
Arkitekterne Mette Toni og Mads Bjørn Hansen/PRAKSIS
20. August 2016 / Kent Martinussen(fondsmedlem)

Kære Mette Tony og Mads Bjørn Hansen

Nobelprismodtageren i litteratur Elias Canetti siger om traditionen, at intet bidrager mere til dens udvikling end aktivt at nedbryde den.

Jeg nævner det fordi den fynske arkitektvirksomhed PRAKSIS, som vi dag hædrer med Henning Larsens Legat, som udgangspunkt for deres daglige praksis med at tegne og bygge huse, har netop dette tema; Traditionen.

På en måde kan man sige, at diskussionen om hvordan man bygger videre på det der er og i behørig respekt for dets kvaliteter – uden at miste bevægelsen, udviklingen af det nye og det hidtil usete, ikke er en ny diskussion.

Tænk bare på det endnu ikke helt løste enigmatiske spørgsmål om bevægelsen fra romansk rundbue til den gotiske spidsbue. Et drama af filosofi, matematik, håndværk og kunstnerisk udtryksvilje. Også op gennem modernitetens historie, har forholdet mellem tradition og fornyelse været et tilbagevendende tema ikke mindst i kunstens verden.

Diskussionen kulminerer på mange måder i den italienske Futurismes udtryk med futurismegrundlæggeren Filippo Thomaso Marinetti's hysteriske agitation for at "intet af det af i går har værdi" – en traditionsforagt, der bl.a. blev udtrykt med følgende linjer:

"vi vil smadre muséerne, bibliotekerne, akademier af alle slags. Vi vil brænde alle gondoler og fylde Venedigs stinkende små kanaler med ruiner af de sammenstyrtede, lepra-besmittede paladser."

Sådan gik det heldigvis ikke – den traditionsforagtende Marinetti døde selv af et hjerteslag mens han sad og skrev hyldestdigte til krigen som "verdens eneste hygienefaktor" og Benito Mussolinis fascisme som den sande arvtager af futurismen og dens nye arkitektoniske udtryk. Der til forskel fra sin tyske broderarkitektur under Nazismen ikke som udgangspunkt dyrkede antikken og den klassicistiske arkitektur.

Man kan måske hævde, at den vesteuropæiske arkitektur med futurismen mistede sin organiske traditionsbundne uskyld og at den herved indvarslede den modernisme, som først efter krigen jo fik sit egentlige program- og volumenmæssige gennembrud hvorefter alt kunne lade sig gøre og historien og traditionen for en periode ikke var i fokus.

Det er den til gengæld i arkitekterne Mette Tony og Mads Bjørn Hansen arkitektfaglige arbejde.

Det er ikke mindst for deres bevidstgjorte og kunstnerisk højt kvalificerede arbejde med netop traditionen i dansk arkitektur, at Mette Tony og Mads Bjørn Hansen længe har haft Henning Larsens fondsbestyrelses opmærksomhed og altså i år tildes Henning Larsens Legat.

Som de selv siger, så "skal enhver tradition til stadighed omskrives for at kunne genfødes, og enhver nyskabelse må kende traditionen for at kunne udfordre den."

Mette Tony og Mads Bjørn Hansen har som udgangspunkt for deres arbejde det udgangspunkt, at "et hus" - med deres egne ord "bør fortælle om det sted og den historiske kultur, som det er sat i" men de er samtidig bevidste om, som de siger, "at enhver kultur stivner, hvis den ikke bliver konfronteret med fornyelse udefra" –

Jeg vender tilbage til dette **udefra** – idet jeg mener der her gemmer sig en dimension, der er værd at overveje.

Dette betyder - igen med deres egne ord - at de søger " hverken en nostalgisk genskabelse af fortiden eller det kortlivede modelune"

Og det er i korthed tegnestuens program; gennem indgående kendskab til og i dyb fortrolighed med traditionen til stadighed gennem nyskabelse, at genføde selv samme tradition.

Afgørende er det for PRAKSIS, at genfødsel ikke forveksles med genskabelse – altså med ren og skær genetablering af de samme kvaliteter som var allerede ved opgavens begyndelse eller engang for længe siden, for den sags skyld.

Hvad Mette Tony og Mads Bjørn Hansen ønsker, i forlængelse heraf, er – igen med egne ord " at skabe en langtidsholdbar arkitektur, der også virker ved andet øjekast."

I en tid, hvor verdens fokus, delvist velbegrundet, og her tænker jeg på eksempelvis klimaforandringer og migration – primært er på nutid og fremtid – ja der udmærker PRAKSIS sig ved at fastholde et fokus på traditionen generelt og arkitekturens tradition specifikt.

Og ligeledes – i en tid hvor stadig mere og mere bliver virtuelt, viralt og netop immaterielt og momentant og korttidsorienteret.

Ja - der udmærker jeres PRAKSIS sig ved netop at være optaget af det materielt langtidsholdbare – stenens, træets og teglens tid, sat i et arkitektonisk udtryk, der holder, i og med netop materiens naturgivne langsomme nedbrydelighed og dermed arkitekturens varighed.

Disse to temaer - tradition og fornyelse samt langtidsholdbarhed - er centrale temaer for PRAKSIS. Men det er også et tredje forhold som er et integreret tema i PRAKSIS's eksistens.

Nemlig en optagethed af relationen mellem det regionale og det globale. Med tegnestuens hovedsæde solidt placeret i en smuk hvidkalket historisk bygning i det sydfynske øhav - nemlig i Troense på Tåsinge - ja så ved Mette Tony og Mads Bjørn Hansen hvad de taler om når de siger, at "Til traditionen hører også en række regionale kendemærker, der er under risiko for at forsvinde i en tid med øget globalisering."

Fra det, der eufimistisk kaldes vandkantsDanmark – og det kunne ligeså vel være udkants Frankrig - er det nemlig tydeligt, at den selvsamme og førnævnte modernisme, der var et løfte til menneskeheden om lys og luft, rindende vand og sundhed. Ja - den blev også, først til en internationalisering af stilisme, og efterfølgende til ophævelse af regionalisme; til en nedbrydning af de historisk bundne udtryksforskelle arkitekturen altid har skabt og for hvilken vi kan takke en æstetisk og kulturel righoldighed som i sig selv ikke blot er smuk og vidunderlig at iagttage og opleve, men tillige fortæller dybdegående historier om klima, geografi, natur og menneskelig kultur.

Denne righoldighed er Mette Tony og Mads Bjørn Hansen med deres stadigt voksende og begavede team, stærkt optaget af - inklusive at den ikke forsvinder.

Tradition –fornyelse
Langtidsholdbarhed
Regionalitet og globalitet

Det er store og betydningsfulde temaer. Der interessant nok, optager flere og flere mennesker ikke bare her i norden men også i store og gamle kulturer som eksempelvis Kina og Indien, netop i takt med at verden nu for alvor globaliseres ikke mindst gennem de digitale medier.

Vi vil gerne i Henning Larsens fond pege på vigtigheden og rigtigheden af, ikke alene **at** PRAKSIS så konsekvent og vedholdende fokuserer på disse temaer. Men også for at gøre det på netop sådanne måder, at de nu – efter mange års arbejde – viser vejen frem for en række offentlige og private bygherrer ude i det ganske land. Bygherrer, der gennem jeres arbejder oplever, at det regionale kan have og få arkitektonisk udtryk i verdensklasse – kunstnerisk såvel som identitetsmæssigt.

Om det er renovering af den danske Sømandskirke i Rotterdam, Esbjerg Tinghus eller Elvira Madigans og Sixten Sparres Gravsted på Landet Kirkegård – ja så er det netop en faglig grundighed i forståelse for lige præcist relationen mellem traditionen og en kunstnerisk kraftfuldhed i viljen til fornyelse, der på alle de mange skaler – fra materiale- og farvevalg til rumlig kompositionsstyrke demonstrere, at I viser vejen frem når det angår renovering. Der er grund til at se frem til et renoveret Olleup Gymnastik Højskole efter jeres kommende intervention.

Men det er ikke kun i de rene renoveringer denne kapacitet gør sig gældende: fra tilpasninger, indpasninger, ombygninger, forvandlinger og transformationer – som er en gennemgående opgavetype – over nye bolighuse til større kollektive anlæg og bygninger - i dem alle – og det er lidt imponerende at der tilsyneladende ikke er gennemfald – ja der opleves en indgående forståelse og kompetence for såvel det klassiske arkitekt- og håndværksfaglige som for en radikaliseret form og materiale bevidsthed, der finder og skaber sin egen autentiske arkitektoniske stilisme, der ikke er så let endda, at indfange eller beskrive.

Praksis siger, som citeret indledningsvist, at traditionen skal konfronteres med fornyelse **udefra**. Dette udefra er lidt interessant – tænker jeg. Hvad er et udefra i relation til arbejdet med traditionen?

Min oplevelse kunne være, at i den måde PRAKSIS arbejder på, er der i hver opgave tale om en accelereret traditionsudvikling! På en måde gribes fremtidens forandringer - om de havde fået lov at ske så at sige "af sig selv" ind og ned i projektet. Den organiske udviklings potentielle formmæssige fremtid indfanges gennem en kunstnerisk praksis, der ikke er optaget af skabe nyt for nyhedens skyld. Det forekommer, at ethvert projekts æstetiske udvikling er i så tæt kontakt med de givne forhold – eksempelvis bygningsmæssigt eller landskabeligt, så der egentlig ikke er noget grundlæggende formvokabulært **udefra** kommende !

Udover en kunstnerisk formvilje, der jo altid er personbåret og som rækker udover og fremad i tid. Så tæt opleves jeres indlevelsessevne, at den måske er et **indefra** – et indefra en dansk, nordisk arkitektur kultur. Jeres kunstneriske kraft og formvilje - hver især, sammen som par og sammen som team – er ubestrideligt et rent udefra – noget der

kommer med og er bundet til jer som personer, der hele tiden og i enhver opgave, sætter den sande originalitet, netop den autenticitet, der griber nutiden, skaber fornyelsen og genføder traditionen.

Den hollandske arkitekt og tænker Rem Koolhaas har sagt, at *"In the future, there won't be history enough for all of us"*

Med jeres sjældne og insisterende PRAKSIS, er der grund til at tro, at Koolhaas kunne komme til at tage fejl, hvis flere arkitekter og bygherrer ville gå *jeres vej*.

På vegne af Henning Larsens Fond takker jeg PRAKSIS for på et ypperligt kunstnerisk niveau, at vise vejen – tilbage i tiden, ind gennem traditionen og frem i tiden!

Rigtig hjertelig tillykke til jer og til PRAKSIS!